

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/175/2013
Identifikačné číslo spisu:	8611207242
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8611207242.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, zastúpenej Advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Tomáš Kušnir, proti odporcovi G. bývajúcemu v O., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Nám. Legionárov 5, zastúpeného JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom v Stropkove, Nám. SNP č. 7, o zaplatenie 2.381,23 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 7 C 230/2011, o dovolaní vedľajšieho účastníka proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 5. júna 2012 sp. zn. 13 Co 40/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove z 5. júna 2012 sp. zn. 13 Co 40/2012 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Svidník uznesením z 10. februára 2012 č.k. 7 C 230/2011-34 zmenil svoje uznesenie z 29. decembra 2011 č.k. 7 C 230/2011-27 (ktorým podľa § 96 ods. 1 O.s.p. zastavil konanie pre späťvzatie návrhu) vo výroku o trovách konania tak, že navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov konania vo výške 130,39 Eur na účet právneho zástupcu (JUDr. Ambróza Motyku) do troch dní od právoplatnosti uznesenia, odporcovi náhradu trov konania nepriznal a zároveň navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi tiež náhradu trov odvolacieho konania vo výške 69,91 Eur do troch dní na účet advokáta. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 146 ods. 2 O.s.p. a vinou navrhovateľky na zastavení konania, ktorá dôvod, pre ktorý vzala návrh na začatie konania späť, neuviedla.

Krajský súd v Prešove na odvolanie navrhovateľky uznesením z 5. júna 2012 sp. zn. 13 Co 40/2012 uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania vo vzťahu navrhovateľky a vedľajšieho účastníka zmenil tak, že vedľajšiemu účastníkovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania nepriznal a navrhovateľke nepriznal náhradu trov celého konania. Dospel k záveru, že v predmetnej veci mal súd prvého stupňa o trovách konania vedľajšieho účastníka rozhodnúť podľa § 150 ods. 1 O.s.p. S poukazom na ustanovenie § 150 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. uviedol, že trovy konania v uplatnenej

výške zo strany vedľajšieho účastníka nie sú trovami účelne vynaloženými na uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Vedľajší účastník vstúpil do konania podaním z 28. novembra 2011 (č.l. 23) na podporu odporcu podľa § 93 ods. 2 O.s.p. V tomto konaní ale nevystupuje ako splnomocnený zástupca odporcu, pričom možno predpokladať, že o jeho vstupe odporca nemá žiadnu vedomosť. Uviedol tiež, že trovy konania nie sú účelné ani v porovnaní s výškou uplatňovaného nároku v predmetnom spore.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal dovolanie vedľajší účastník. Jeho prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Navrhol uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal, že postupom odvolacieho súdu v rozpore s § 213 ods. 2 O.s.p. mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, lebo odvolací súd mu nepriznal náhradu trov konania podľa § 150 O.s.p. z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ku ktorým sa nemal možnosť nijako vyjadriť a presvedčiť tak odvolací súd, že takéto dôvody nie sú dané. Podľa jeho názoru odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu o použití ustanovenia § 150 O.s.p. nie je ani riadne odôvodnené, čím došlo k porušeniu jeho základného práva na spravodlivý súdny proces garantovanému tak Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), Dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“), ako i zákonmi Slovenskej republiky. V tejto súvislosti poukázal na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Napadnuté uznesenie podľa jeho názoru odporuje aj čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), ktorá v spotrebiteľských veciach reguluje základné právo na súdnu ochranu. Toto právo prináleží aj združeniu, ktoré v konaní koná samo za seba (§ 93 ods. 4 O.s.p.) a jeho úkony boli jednoznačne na prospech spotrebiteľa, na strane ktorého vystupuje a ktorý nedokáže sám poukázať na neprijateľné zmluvné podmienky. Preto navrhol, aby v prípade pochybností o jeho právnych záveroch týkajúcich sa podpory združení, dovolací súd predložil ESLP prejudiciálnu otázku. Judikatúra aj ESLP podporuje závery o práve na trovy ako súčasť základného práva na súdnu ochranu a je dôležité vyložiť čl. 47 charty aj k otázke, či sa ochrana podľa neho týka aj jeho procesných práv v pozícii vedľajšieho účastníka. Nesúhlasil ani s aplikáciou ustanovenia § 150 O.s.p.

Navrhovateľka sa vo vyjadrení k dovolaniu v celom rozsahu stotožnila s rozhodnutím krajského súdu a dovolanie považovala za nedôvodné a neprípustné. Spochybnila aj nutnosť a účelnosť vynaloženia trov právneho zastúpenia vedľajším účastníkom. Podľa jej názoru, ak sa združenie rozhodne využiť pre zastupovanie v konaniach pomoc advokáta, musí trovy právneho zastúpenia znášať z vlastných prostriedkov. Teda právne zastúpenie vedľajšieho účastníka je nadbytočné, účelové a nehospodárne, keďže združenie sa samo prezentuje ako inštitúcia spôsobilá na ochranu spotrebiteľa aj v rámci súdneho konania.

Odporca sa k dovolaniu vedľajšieho účastníka nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas (vedľajší) účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie vedľajšieho účastníka smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/

ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Podľa výslovného znenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákomom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Keďže v prejednávanej veci je dovolaním vedľajšieho účastníka napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré vykazuje znaky jedného z rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, proti ktorým nie je dovolanie prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania vedľajšieho účastníka z ustanovenia § 239 O.s.p. vyvodit' nemožno.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihladnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania podľa § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. vedľajší účastník nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

S prihladnutím na obsah dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na to, či v danej veci postupom odvolacieho súdu nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (por. III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04).

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06).

Aj Európsky súd pre ľudské práva formuloval viaceré zásady odôvodnenia rozsudkov, z ktorých

vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sú založené, rozsah tejto povinnosti sa však môže meniť s ohľadom na povahu rozhodnutí a musí byť posudzovaný podľa okolností každého prípadu (H. c. Belgicko z 30. novembra 1987, Ruiz Torija a Hiro Blani c. Španielsko). Odôvodnenie pritom musí vyhovovať najmä základnej požiadavke preskúmateľnosti, ktorá má svoje opodstatnenie nielen z hľadiska možného použitia opravného prostriedku, ale ako bolo uvedené, súvisí aj s postupom súdu z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie.

Požiadavka riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa vzťahuje na každý výrok rozhodnutia, teda okrem rozhodnutia vo veci samej aj rozhodnutia o trovách konania (ako integrálnej súčasti súdneho konania ako celku). Odôvodnenie rozhodnutia (vo všetkých jeho výrokoch) musí byť zároveň dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu jeho správnosti v konaní o riadnom či mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak rozhodnutie neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľné. Takéto (arbitrárne) rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom, pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov

Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu o nepriznaní náhrady trov konania vedľajšiemu účastníkovi ustanovením § 150 ods. 1 O.s.p. a zároveň aj ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. pre existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa spočívajúcich v tom, že „trovy konania v uplatnenej výške zo strany vedľajšieho účastníka nie sú trovami účelne vynaloženými na uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemá“, nezodpovedá požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie súdnych rozhodnutí.

Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech (v zmysle procesného výsledku), súd prizná náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemá (§ 142 ods. 1 O.s.p.).

Zo znenia § 142 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že v prípade plného úspechu v konaní súd má povinnosť náhradu (účelne vynaložených) trov konania úspešnému účastníkovi priznať v plnom rozsahu (pri nezohľadnení dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 150 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 150 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom od 15.10.2008) ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd pritom prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrad trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril, to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa § 146 ods. 2 O.s.p., ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

V prejednávanej veci z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu nie je možné zistiť, prečo odvolací súd nepovažoval za správne použitie ustanovenia § 146 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého súd prvého stupňa rozhodol o trovách konania a prečo mal súd prvého stupňa správne použiť ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. Rovnako však nie je možné zistiť, či odvolací súd vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov konania nepriznal podľa § 150 ods. 1 O.s.p. majúť za to, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa (ktoré však v odôvodnení uznesenia neuviedol), alebo podľa § 142 ods. 1 O.s.p. z dôvodu, že trovy konania vedľajšieho účastníka nepovažoval za účelne vynaložené, avšak za situácie, kedy konanie z dôvodu späťvzatia návrhu na začatie konania pred prvým pojednávaním bolo zastavené, pre ktorý dôvod potom ale nie je možné hovoriť o úspechu, či neúspechu účastníka v konaní a pre nedostatok uvedenia dôvodov, pre ktoré je návrh vzatý späť, ani o dôvodnosti, či nedôvodnosti podania návrhu (por. § 146 ods. 2 O.s.p.).

Z uvedených dôvodov je rozhodnutie odvolacieho súdu zmätočné a nepreskúmateľné, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a tým aj dôvodnosť podaného dovolania.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami dovolateľa uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1, 4 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania ako aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.